

Mija Marč

SAMO
JEDNOM
U ŽIVOTU

Prevela Zvezdana Šelmić

 izdavaštvo
vulkan

Beograd, 2013.

U spomenu na Grega

*Možda je znao ono što ja nisam: da je zemlja
napravljena okruglom da ne bismo mogli
da gledamo suviše daleko pred sebe.*

KAREN BLIKSEN, U TUMAČENJU
MERIL STRIP U FILMU *MOJA AFRIKA*

FILMSKI KLUB MERIL STRIP

Mostovi Okruga Medison

Đavo nosi „Pradu“

Mama mia!

Ljubavna boljka

U odbranu života svog

Kramer protiv Kramera

Razglednice iz pakla

Komplikovano je

Moja Afrika

Džuli i Džulija (počasno pominjanje)

UVOD

Loli Veler

Pre petnaest godina

Prvi januar, 2.30 ujutro

Pansion Tri kapetana, Butbej Harbor, Mejn

Davao se *Silkvud*. Lolina omiljena glumica, Meril Strip, s onom čupavom frizurom koju je Loli zavolela čim je prvi put videla taj film, i Šer, za koju je Loli oduvek smatrala da je spektakularno žestoka. Reč *žestoka* često je pominjana i u vezi s Loli; najčešće ju je izgovarala njena sestra, mada Loli nije smatrala sebe nimalo žestokom. Postojala je još jedna reč za Loli; da je bila katolikinja, provodila bi svaki dan, po dva puta dnevno, u ispovedaonici.

Kada je te noći zazvonio telefon, Loli je prvi put uradila nešto što će je progoniti do kraja života, nešto što sebi nikada neće oprostiti. Taj prvi poziv stigao je odmah posle dva ujutro. Njena sestra, Eli, veselo nacirkana na dočeku Nove godine, smejala se u telefon jer je njen muž upravo nasred otmenog predvorja hotela Butbej igrao kao Džon Travolta u *Petparačkim pričama*. Popili su po četiri-pet čaša šampanjca pa da li bi Loli ili njen muž došli po njih? Udaljeni su jedva pet minuta vožnje.

Pet minuta donde. Pet minuta da ih odveze do stana. Pet minuta odatle do pansiona. To je za Loli bilo ukradenih petnaest divnih minuta. I

zato je probudila muža. Ted je mumlao nešto o prokletim pijandurama, ali je navukao zimsku jaknu preko pidžame i pošao da pokupi Nešove.

Loli je na brzinu proverila devoјčice. Pošto su Lolini i Tedovi planovi za doček obuhvatali samo obezbeđivanje papirnih pištaljki i besplatnog šampanjca gostima u *Tri kapetana*, pristali su da čuvaju nećake preko noći. Loli je sišla stepeništem s drugog na prvi sprat kuće i tiho otvorila vrata pomoćne sobe, gde je držala usisivač i pribor za čišćenje. Šesnaestogodišnja Izabel Neš dovukla je svoj dušek, jastuk i ćebe, kao i svaki put kad je dolazila. Čvrsto je spavala. Njeno lepo lice bilo je tako smireno da niko ne bi pomislio koliko uvreda i psovki može da pređe preko tih rumenih usana. Pre samo jednog sata, Izabel se ušunjala u kuću, u pola dva ujutro, uprkos strogom roku do pola jedan, koji je odredila njena majka, i strašnoj svađi koja je izbila između njih dve pre nego što su se uputili svako na svoju stranu za doček. Loli je povukla perjani jorgan Izabeli do ramena i pri tom primetila svežu modricu od ujeda na njenom vratu. Čekaj samo da je otac vidi.

Loli se potom vratila na sprat i pogledala drugu nećaku, trinaestogodišnju Džun Neš, koja je bila u sobi s Lolinom ćerkom. Sobica preko puta Loline i Tedove jedva da je bila dovoljna za jedan krevet, a kamoli za dva ležaja koja je Ted ugurao unutra za Izabel i Džun, ali *Tri kapetana* bila su puna za Novu godinu. Na Džuninim grudima ležala je *Džejn Ejr*, blago se podižući i spuštajući, a mala crvena baterijska lampa sijala joj je pravo u bradu. Loli je isključila lampu i spustila je zajedno s knjigom na noćni stočić, sklonivši devoјčici s lica pramen guste, kovrdžave kestenjaste kose. Džun nikad nije pravila nikakve probleme.

U istoj sobi bila je i Ket Veler, Lolina desetogodišnja ćerka. Ket se probudila kad je njen tata sišao niz stepenice. Za nekoliko sekundi obukla je kaput, kapu i rukavice i preklinjala ga da povede i nju. „Mogu li, tata, molim te? Sutra se ne ide u školu.“ Ali bilo je suviše kasno i veoma hladno, a pijanci za volanom na sve strane, i zato ju je Ted vratio u krevet i ušuškao.

Ket je sad ponovo spavala, doduše, i dalje s ljubičastim rukavicama, i sa starim plišanim magaretom pod rukom. Loli se prišunjala, zadovoljna što je devoјčica okrenuta ka zidu. Kad bi joj prišla i videla to ljupko lice, toliko nalik na očevo, možda bi joj srce prepuklo, kao što joj se često dešavalo u poslednje vreme. Pažljivo joj je svukla rukavice i Ket se

promeškoljila, ali nije se probudila. Loli se ugrizla za usnu zbog krivice od koje joj se grčio želudac, a onda se išunjala iz sobe.

Imala je još desetak minuta. Požurila je uz stepenice do svoje sobe, zatvorila vrata i legla s daljinskim upravljačem i telefonom na stomaku. Promenila je kanal; ma koliko volela *Silkvud*, videla ga je bar desetak puta, a poslednji put pre samo nekoliko meseci. Menjala je kanale i naišla na *Kad je Hari sreó Sali*, pojačala ton taman toliko da joj prikrije glas i pozvala onaj telefonski broj. Dok su pričali, srce joj je ubrzano tuklo kao i uvek, podsećajući Loli na ono o čemu je nekada sanjala. Šaputala je, ali dovoljno glasno da se čuje i pored Bilija Kristala koji je Meg Rajan objašnjavao šta sve s njom nije u redu.

Trideset ili četrdeset minuta kasnije – Loli je izgubila pojam o vremenu – u razgovor se umešao operater s obavještenjem da ima hitan poziv. Loli se trgla i rekla da će ga, naravno, odmah prihvatiti. Zvala je policija Butbej Harbora.

Bilo im je veoma žao.

Loli će zauvek pamtití kako je te večeri ispustila telefon, dah, čitavo telo, i ostala potpuno nepomična piljeći užasnuo u lice Bilija Kristala. Ni posle svih ovih godina još nije bila u stanju da gleda ništa s Bilijem Kristalom, nije mogla da podnese da ga vidi niti da mu čuje glas. Njena dobra prijateljica Perl primetila je da je velika sreća što je Loli promenila kanal i nije gledala *Silkvud*, inače više nikada ne bi bila u stanju da gleda Meril Strip.

GLAVA 1

Izabel Neš Maknil

Izabelin plan za spasavanje braka imao je tri dela: stari italijanski recept za raviole s tri vrste sira, lepe uspomene i odluke da više nikad ne pomene ono što sve više razdire nju i Edvarda. Volela je svog muža još otkako joj je bilo šesnaest godina i to je moralo da bude to. Stajala je za kuhinjskim pultom, a recept, ispisan crnim mastilom koje je sad jedva mogla da pročita, bio je tik kraj zgrudvane sive mase testa koje je upravo zamesila. Da li treba tako da izgleda?

Izabel je zgrabila kuvar s police iznad pulta – *Svakodnevni italijanski recepti* Đade de Laurentis, pa je potražila sliku umešenog testa. Nije bilo ni nalik na njeno. Moraće da krene iz početka. Imala je pet dana da uvežba. Deseta godišnjica braka biće u utorak, a Izabel je bila rešena da sve udesi istovetno kao što je bila poslednja noć njihovog medenog meseca u Rimu, kada su ona i Edvard, oboje u dvadeset prvoj godini i ludo zaljubljeni, naišli na mali dragulj od restorana s prostranom baštom otvorenom do kasno, odmah iza ugla fontane Trevi, u koju su ubacili novčiće i uredno poželeli nešto. Dok su sedeli za malim okruglim stolom ispod mesečevog srpa, u divnoj avgustovskoj noći s blagim povetarcem, dok se odnekud čula tiha muzika neke italijanske opere, Edvard je rekao kako je kod fontane poželeo da mu život uvek bude ovakav, da ona bude njegov život. Njena želja bila je vrlo slična tome. Nad raviolima s tri vrste sira, za koje su oboje izjavili da su božanstveni, Edvard joj je rekao kako je voli više od svega, a

onda je ustao, uhvatio je za ruke i zabacio unazad za dugačak, strastan poljubac. To je oduševilo vlasnika restorana pa ih je pozvao unutra da dobiju recept za raviole. U prastaraj kuhinji radila je njegova prastara majka, pomalo nalik na vešticu s onim kukastim nosom, dugom crnom haljinom i crnom punđom, dok je mešala hranu u velikim loncima na šporetu. Ipak, nasmešila im se i poljubila ih u oba obraza, a onda je napisala recept na italijanskom, a njen sin je ispod toga dopisao prevod i dodao: *Moja majka kaže da ovaj recept ima čarobno dejstvo, osiguraće vam dug i srećan brak.*

Izabel je svih ovih godina čuvala presavijen komad papira u novčaniku. Nekada je planirala da pravi raviole za svaku godišnjicu braka, ali uvek bi nešto iskrslalo pa bi ona i Edvard izašli na večeru, ili bi se desilo da su na putovanju. Osim toga, ona porcija raviola koju su pojeli na medenom mesecu stvarno je delovala sve ove godine i nije joj bilo potrebno dodatno čaranje za dug i srećan brak; imala je upravo to. Sve donedavno.

Sve dok se njen brak nije pretvorio u neku vrstu hladnog rata jer je Izabel počela da želi nešto što nije smela da želi, pa čak ni da pomišlja na to, a želela ga je toliko žestoko da ju je hvatao strah, ali i uzbuđenje; osećala se življom nego ikada u životu. Takođe ju je hvatao plač – pod tušem, u supermarketu, u autu, kasno noću u krevetu – jer je znala da joj se to neće ostvariti.

Bacila je zgrudvano testo, i baš kad je dozerom posegnula u kesu za brašno, začula je šuškanje kraj ulaznih vrata. Nagnula se unazad da baci pogled u hodnik; neko je upravo proturio koverat ispod vrata. Čudno. Izabel je obrisala ruke o kecelju i prišla vratima. Štikle su joj kuckale po uglačanom mermernom podu.

Koverat, kao i pismo u njemu, odštampano na običnom belom papiru, nije imao ni adresu ni potpis:

Tvoj muž ima švalerku. Nisam sigurna da li znaš, ni da li želiš da znaš. Znam samo da si jednom bila ljubazna prema meni, a u ovom gradu to mnogo znači. Ja bih volela da mi neko kaže pa mislim da bi i ti želela. Hemingvejeva ulica 56. Crni mercedes uvek je parkiran iza kuće oko šest po podne. Žao mi je.

Izabel je jeknula i ispustila pismo na pod. Odmah ga je podigla i ponovo pročitala. Edvard? Ima švalerku? Odmahnula je glavom. Kolena su joj klecala pa je sela na najbližu stolicu. Ovo mora da je neka greška. Sigurno.

Da – greška, zaključila je. Dotična dama ubacila je pismo u pogrešnu kuću. Sasvim je moguće da je namenjeno njenoj prvoj komšinici, Saši Finton, čija je kuća – bela s crvenim vratima, crnim kopcima i kameonom stazicom oivičenom različkom – gotovo istovetna kao njihova. Sašin muž otvoreno je flertovao na komšijskim roštiljanjima i dečjim rođendanima.

Izabel se sažalila nad Sašom, koja je uvek bila učtiva i koja joj je jutros mahnula uz nekako napet osmeh, iako je bilo jasno da je uznemirena dok je pratila namrštenog muža do automobila.

Crni mercedes, zar ne? Isti kao Edvardov.

Duboko je udahnula, pohitala u dnevnu sobu i odmakla debelu zavesu s prozora. Kad se nagne, mogla je da vidi prilaz Fintonovih preko lepe bele ograde od kovanog gvožđa. Tamo je sad bio samo Sašin srebrni BMW, ali Izabel je bila sigurna da je Darinov mercedes crn. Pogledala je na sat: tek što je prošlo šest. Možda Darinov auto nije ovde zato što je parkiran iza kuće u Hemingvejevoj 56.

Odnela je pismo i koverat u kuhinju i spustila ih na pult, a preko njih paradajz, mada bi joj, zapravo, sasvim odgovaralo da anonimno pismo odleti, nestane na nebu i nikad se ne vrati. Ali onda bi se moglo spustiti pred vrata neke druge žene, žene koja zna da nešto nije u redu između nje i njenog muža, i to već duže vreme. Mnogo pre nego što je počeo njihov lični hladni rat. Izabel je to znala.

Ali švalerka? Edvard? Nikako!

Izabel je zatrepkala da spreči suze dok je odmeravala tri šolje brašna i istresala ih na drvenu dasku za mešenje. Na sredini je napravila udubljenje i u njega razbila četiri jajeta, pazeći da dobro izmeša jaja i polako dodaje brašno u njih. Kad je počela da mesi, testo se zgrudvalo umesto da bude elastično i lepljivo.

Negde je grešila.

Ovaj deo spasavanja braka, prisećanje na lepe uspomene, možda jeste bio smešan, ali Izabel je smatrala da će, ako uspe da ponovo stvori to večer, tu poslednju noć u Rimu, kada je sve između nje i Edvarda bilo

tako čarobno, uspeti da pokrene nešto duboko u njemu. Spoj rikota sira i slatkog marinara sosa prizvaće sto pod mesečinom u Italiji i podsetiće ga šta je nekada osećao prema njoj, kako je nekad bilo. Planirala je da obuče jednu od onih ljupkih starih pamučnih haljina, u kojima je jurcala naokolo tokom medenog meseca, i da postavi stočić kao iz kafea napolju, pod mesečinom i zvezdama. Ponoviće to veće emocionalno kad već ne može i geografski. Vratitiće ih na sam početak. U prvih devet godina braka, kad je sve bilo dobro, kad se osećala tako bezbedno.

Stvari su se promenile tek ove poslednje godine. Imala je plan i za to: neće ni pomenuti ono zbog čega su se razilazili, ono što se zabilo između njih kao klin. Ono što je Izabel želela, a Edvard nije.

Izabel je podigla paradajz i ponovo pročitala pismo.

Crni mercedes uvek je parkiran iza kuće oko šest po podne.

Da, Edvard ima crni mercedes. Ali, imaju ga i Darin Finton, i Karmajklovi preko puta, i skoro čitav komšiluk.

Začula je automobil kako skreće na prilaz kod Fintonovih pa je pohitala ka prozoru. Darin Finton izlazio je iz svog *tamnosivog* mercedesa. Ne crnog. Osetila je jezu uz kičmu dok je polako prilazila prozorima na suprotnoj strani sobe, kako bi provirila kroz tanke zavese ka prilazu Hejverhilovih. *Molim te, neka bude crni mercedes*, pomislila je, a onda je shvatila da je upravo Viktoriji Hejverhil poželela muža preljubnika. Na prilazu su bila oba automobila Hejverhilovih – a jedan je bio mercedes, tamnoplavi.

Izabel je nepomično stajala tik do klavira; plašila se da udahne, plašila se da se pomeri.

Jednom si bila ljubazna prema meni, a u ovom gradu to mnogo znači...

Izabel je uglavnom bila ljubazna. Saša Finton imala je i dobre i loše dane. A Viktorija Hejverhil? Ta je uvek opaka.

Da li je pismo ipak namenjeno njoj? Štikle su joj glasno kuckale dok se vraćala u kuhinju. I ona i Edvard su se trudili. Oboje su obećali da će se truditi.

„Izvinite, gospođo Izabel, ali to testo ne bi trebalo tako da izgleda.“

Marijan, Izabelina kućna pomoćnica, upravo je sklanjala stvari u kuhinjsku ostavu i zagledala u zgrudvano testo. Glas joj je bio ljubazan. Ma koliko puta joj Izabel rekla da je zove po imenu, Marijan je odmahivala glavom. „Ne, *gospođo*“, govorila je smešeći se.

Samo jednom u životu

„Ostaću da zamesim“, rekla je Marijan. „Vi i gospodin Edvard imaćete finu večeru.“

Marijan je dolazila dva puta nedeljno da sprema, a ponekad je i kuvala, punih pet godina – otkako žive u ovoj prostranoj kući u Vestportu u Konektikatu. Ta kuća suviše je velika za samo dvoje ljudi. Marijan bi se lukavo smešila i komentarisala kako je jedna od četiri spavaće sobe na spratu, s dvokrilnim staklenim vratima i lučnim prozorima, kao stvorena za bebu. „Kao u bajci.“

U svako doba dana i noći Izabel je odlazila na sprat do te sobe iz bajke, gostinske sobe u kojoj nikad nije bilo gostiju, i zamišljala ljupku belu kolevku, bleožutu posteljinu, viseću igračku koja se okreće uz tihu muziku, majušne pačice koje bi naručila da se oslikaju duž ivice tavanice.

I bebu. Alison Maknil, po Izabelinoj majci. Zvali bi je Eli. Ili Markusa Maknila, prema Edvardovom ocu.

Ali bebe neće biti. Postojao je sporazum, na koji je Edvard podsećao Izabel svaki put kad bi pomenula dete.

Postojao je sporazum koji joj je sada slamao srce. Zato je pismo sigurno bilo nekakva greška. Nema švalerke. U sporazumu se švalerka nije pominjala.

Mada, kad je malo razmislila o tome, bračni zaveti su takođe neka vrsta sporazuma. A stalno se krše.

Uspela je da se kako-tako nasmeši kućnoj pomoćnici. „Hvala ti, Marijan, ali to ja samo vežbam. Za našu godišnjicu, sledeće nedelje. Deset godina.“

„Vi i gospodin Edvard ste tako lep par“, rekla je Marijan. „Nadam se da će uspeti da dođe kući pre osam uveče, bar na dan godišnjice. Taj čovek radi tako mnogo.“

Hemingvejeva ulica 56. Crni mercedes uvek je parkiran iza kuće oko šest po podne. Žao mi je.

Izabel je uzela tašnu i ključeve automobila.

Izabel je imala šesnaest godina i nije bila nimalo ljupka kad je upoznala Edvarda Maknila u Regionalnom savetovalištu za decu koja su izgubila nekog bliskog u Butbeju. On joj je bio vršnjački edukator, pošto je i sam izgubio roditelje u avionskoj nesreći pet godina ranije. Volontirao je u

savetovalištu svake srede posle škole. Kada je tetka Loli odvela tamo nju, njenu rođenu sestru i sestru od tetke dva dana posle nesreće, Izabel je jednom razgovarala s odraslim savetnikom i jednom sa Edvardom. Već prvog dana toliko se vezala za njega, za saosećanje koje je videla u njegovim očima, onako tamnosmeđim, da je na trenutak zaboravila da je u paklu, zauvek; da su joj majka i otac nestali, tek tako, dok je ona spavala u novogodišnjoj noći.

Nije želela da priča o svojim roditeljima. Ni o svađi s majkom te poslednje noći. Nije želela da priča ni o svojoj sestri Džun koja je neprekidno plakala. Ni o tome kako se oseća zbog selidbe u tetka Lolin buđavi stari pansion, kod sestre od tetke Ket, koja je izgubila oca zato što je ovaj otišao da doveze Izabeline i Džunine roditelje, pijane novogodišnje veseljake. Želela je da sluša Edvarda kako priča o trenutku kada je saznao da su mu roditelji mrtvi. I zato je on pričao o prirodni šoka, kako ga je držao toliko dugo da je tek sa zakašnjenjem reagovao na gubitak, i kako je, kad je šok konačno prošao dobrih pola godine kasnije, počeo da plače i nije prestajao mesecima. U školi, noću pod ćebetom, a i u crkvi, jer je njegov stariji brat, koji se starao o njemu, mislio da će pomoći, a nekako i jeste, na neko vreme. A onda, jednog dana, pričao je Edvard, usred nečega što radiš, shvatiš da nisi mislio na to, i tad postaje bolje, postaje samo deo tebe umesto sve što jesi.

Zaljubila se u Edvarda Maknila već sledeće srede. Zaljubila se i njena sestra, mada je to više bila simpatija prema starijem dečaku. Sestre Neš, koje nikad nisu bile bliske, neko vreme su, umesto tugom, bile obuzete besom. „Jedini razlog što mu se dopadaš jeste što si droljasta!“, vikala je Džun. „Ne, dopadam mu se jer sam to ja!“, vikala je Izabel na nju. „A ti to nikad nećeš postati, gospojice uvlakačice!“ Tih prvih dana govorile su užasne reči jedna drugoj, a kada je Izabel pričala Edvardu o tim strašnim svađama, on je rekao: „Znaš, Izi, devedeset devet odsto svega što Džun kaže o tebi nije ni blizu istine, a isto važi i za ono što ti kažeš njoj. Razmisli o tome.“ Učinila je tako, ali onda bi ona i sestra nastavile da se svađaju, a Džun bi pomenula ono od čega bi Izabel ostala bez kapi krvi u licu i počela tako da se trese, tako da je Džun morala da trči i zove tetku Loli.

Već sledećeg dana svađe bi se nastavile. Džun je tvrdila da s trinaest godina nije suviše mala za momka – šesnaestogodišnjeg momka – i očajnički je pokušavala da privuče Edvardovu pažnju gurajući maramice u

grudnjak i stavljaajući sjaj za usne s mirisom breskve. Tetka Loli morala je da prebaci Džun kod drugog edukatora, kod četrnaestogodišnje Sare, koju je Džun ubrzo zavolela. Jaz koji je oduvek postojao između Izabel i Džun postao je još veći, a one – kao i njihova tetka – nikada nisu bile u stanju da ga premoste. Kad god bi Izabel shvatila da bi mogla da se pomiri sa sestrom samo ako bi prestala da *uzvrata*, ipak bi uzvratila. I to jako.

I otrčala bi Edvardu. Te strašne zime bili su naprosto nerazdvojni. Išli su u duge šetnje od doka do doka u luci Butbej, umotani do očiju zbog jakog mraza. Edvard bi je čvrsto zagrlio dok su sedeli i gledali usidrene brodove; grejao bi joj lice dlanom u rukavici. Šetali su kilometrima kroz luku, pijuckajući toplu čokoladu iz papirnih čaša, i što se Izabel više udaljavala od pansiona, bila je manje nesrećna. Jedne večeri, u kasno proleće, kad su ona i Edvard ležali ispod hrasta u dvorištu iza pansiona, uhvatili su se za ruke i gledali zvezde koje kao da su obećavale nešto što je Izabel ispunilo nadom.

„Treba da sklopimo sporazum“, rekao je Edvard gledajući zvezde. „Ti i ja, zauvek zajedno. Samo nas dvoje.“

Stegla ga je za ruku. „Samo nas dvoje. Zauvek zajedno.“

„I definitivno bez dece. Bez dece koja bi se pretvorila u očajne i izgubljene siročiće kao što smo mi.“

Okrenula je glavu da ga pogleda, zadivljena koliko je to istinito. Imao je samo šesnaest godina, a tako je mudar. „Bez dece.“

„Dakle, imamo sporazum?“, rekao je on. „Bez dece. Samo ti i ja, zauvek.“

Čvršće su se uhvatili za ruke i nastavili da gledaju zvezde sve dok tetka nije izašla da je pozove na spavanje.

Godinama nije ni pomislila na taj sporazum.

Međutim, bila joj je već trideset prva godina. U braku je deset godina. Živela je u Vestportu, prekrasnom gradu u Konektikatu, punom mladih porodica, mladih porodica s decom. Izabel je čvršće stegla ključeve automobila, zagledana u zgrudvano testo. Sećala se kako je pre godinu dana počela da zaviruje u dečja kolica i gleda majušna lica u njima, i kako ju je neko neobično osećanje teralo da zastane u pola koraka, i budilo je

iz sna, i teralo je da misli kako su možda pogrešili u proceni rizika. Sve negde do dvadeset osme ili dvadeset devete bila je zadovoljna svojim životom. Nije se javljao nikakav materinski instinkt. No, kad je Edvard počeo da se udaljava, da se zatvara pred njom, da radi sve duže i duže, da joj priča neku priču s posla i onda naprasno kaže: „Ma nije važno, ionako ne bi shvatila“, uvidela je da joj je potrebno nešto, mada nije mogla da odredi šta. A onda je došao tren, pre više od godinu dana, kada je u bolnici savetovala porodicu – radila je tamo maltene puno radno vreme, volonterski, kao savetnica za ožalošćene. Porodicu je činila mlada udovica sa sedmomesečnom bebom i divnom i brižnom širom porodicom; neko je upitao Izabel da li bi joj smetalo da nakratko pridrži bebu.

Tiho je jeknula od te divne, meke težine u rukama. Istog časa znala je da želi bebu, dete, da sporazum na koji je pristala kao tinejdžerka obuzeta bolom više ne može imati uticaja na njen život. Ta beba u njenim rukama izgubila je oca. Ali to nije značilo da neće biti voljena, da neće imati divan život.

Izabel je želela bebu. I bila je potpuno sigurna u to. Čekala je vrlo dugo, sve dok nije bila sasvim sigurna: želela je da zatrudni odmah.

Pre nekoliko meseci zaspala je zamišljajući kako bi izgledalo njihovo dete – da li bi imalo Edvardovu kestenjastu kosu i orlovski nos, ili njene oči boje lešnika i srcoliko lice. Probudila se usred noći i progovorila ušuškana u mraku. „Edvarde? Jesi budan?“ Odgovorio je mrmljanjem pa je ona duboko udahnula i rekla da je u poslednje vreme mnogo razmišljala o tome da njih dvoje imaju dete. On je ćutao, pa je Izabel zaključila da je zaspao i nije je čuo, ali onda je rekao: „Imamo sporazum, Iz.“ Sledećeg jutra podsetio ju je zašto su sklopili taj sporazum. Blago. A potom manje blago.

„A šta ako sam se predomisli?“ upitala je.

„Onda smo u pat-poziciji, zar ne?“ odgovorio je.

Pokušala je da ga ubeđuje kako više nisu uplašeni tinejdžeri, kako ne moraju da se pridržavaju pravila koja su smislili u svetu punom tuge i straha.

On bi gledao u nju, očito ljut. „Ja ne želim decu, Izabel. Kraj priče. Sklopili smo *sporazum!*“ Onda bi otišao i zalupio vrata. Posle nekoliko meseci ponavljanja istog razgovora, oboje su počeli da se povlače, ali ne samo od te teme nego i jedno od drugog. Ona je provodila sve više

vremena u bolnici, pomažući ljudima koji su upravo obavješteni o gubitku nekog bliskog. Kad nije bilo posla, što nije bilo baš često, stajala bi ispred prozora s boksovima za bebe i gledala novorođenčad, povremeno zatvarajući oči od duboke čežnje u srcu, dozvoljavajući sebi da oseti svaki pedalj svoje želje da ima dete. Od besa zbog Edvardove nepokolebljivosti postala je tiha, a on se s vremenom povukao i više od običnog preskakanja zajedničke večere ili izjave da mora da radi i subotom ujutro. Nije ulazio u sobu u kojoj je ona. I prestao je da dolazi u krevet. Ujutro bi ga našla usnulog na kauču u dnevnoj sobi ili na očigledno suviše malom dvosedu u njegovom studiju. U retkim prilikama kad bi seo da doručkuje, uspevao je da ona oseća užasnu usamljenost iako se nalazila na metar od njega.

„Edvarde, moramo da razgovaramo. Moramo da razrešimo ovo“, ponavljala je, za doručkom, u imejlovima, u telefonskim razgovorima, usred noći, kad bi se probudila, videla da je sama pa bi sišla u prizemlje i zatekla ga kako gleda snimak utakmice Red soksa ili kako samo sedi, s glavom u rukama. Onda bi zastala. Uplašena. Nesigurna, iznenada, kako da dopre do tog čoveka kog je poznavala pola života.

I tako je pre više meseci Izabel prestala da ulazi u lift i vozi se do trećeg sprata da bi gledala bebe. Prestala je da tone u san zamišljajući orlovske noseve i oči boje lešnika, kombinacije njenih i Edvardovih crta lica. Sklopila je sporazum. Udala se, dala je obećanje prema tom sporazumu. I pridržavala ga se. Edvard ju je spasao, a sad će ona spasti *njih dvoje*. Spašće brak koji je devet godina bio dobar i jak. Sve to vreme on bi ulazio kroz vrata i grabio je u zagrljaj i ljubio je isto kao na medenom mesecu. Vodili su ljubav i gledali stare filmove iz kreveta, uz omiljeno jelo iz kineskog restorana. On je slušao njene priče o bolnici, tužne priče, i grlio je dok se ne bi ponovo pribrala. A kad bi uredno posećivali njenu porodicu u Mejnu za praznike, i kad bi njoj to bilo suviše teško, da bude u tom pansionu, da se svađa sa sestrom, ona i Edvard pošli bi u šetnju kroz luku kao nekad, držeći se za ruke, i sve bi ponovo bilo dobro.

Ti i ja zajedno zauvek, samo nas dvoje.

Edvard Maknil bio joj je sve na svetu. I zato se poslednjih meseci borila za svoj brak. Borila se iz sve snage.

On je u početku reagovao. Njen osmeh bio je iskren, a ne usiljen. Njen pogled pun ljubavi, umesto prekora. Prišla bi mu s leđa i počela da

mu masira snažna ramena, udišući muževni mošusni miris koji je tako dugo volela, a on bi se okrenuo i poljubio je, duboko, strasno, i poveo bi je na sprat. Ali ubrzo je počela da primećuje promene, nejasne, ponešto u njegovom izrazu lica, u držanju. Šteta je bila načinjena, možda čak i pre nego što je pomenula bebu, i nešto je nestalo – nešto što ni osmesi ni seks ni vreme neće moći da vrate.

I zato je čekala. I pokušavala. Toliko je pokušavala da bi briznula u plač dok su vodili ljubav, a Edvard bi zavrteo glavom, sišao s nje i otišao. I ne bi se vraćao satima.

„Možeš da lažeš, ali ne možeš lagati sebe“, uvek je govorila tetka Loli.

Zato se trudila još više. Koliko prošlog meseca uveravala je Edvarda da se pomirila sa sklopljenim sporazumom. Da, njoj je sada trideset jedna godina, udata je deset godina, i da, predomislila se u vezi s bebom. I da, verovala je da može biti dobra i brižna majka, ali brak joj je na prvom mestu. Prihvatiće njegove predloge – uzeće dva psa, krupna, na primer rodezijske ridžbeke ili sive hrtove. Putovaće, ponovo u Italiju, u Indiju, na američki Zapad koji je oduvek želela da vidi, u Afriku na safari, pa će videti koliko će slobodni biti nasamo.

Samo njih dvoje. Iako je njihov brak bio drugačiji, iako je nešto ostalo izgubljeno – možda nepovratno – volela je svog muža i uspeće da pregrme ovo. Ponekad, kasno noću, mislila je na ono što je njena sestra promrmljala prošlog Božića u pansionu, usred jedne od onih uobičajenih svađa kad je Izabel popustila mužu zbog neke sitnice: „Bože, Izabel, da li ti uopšte znaš ko si bez Edvarda?“ Izabel *jeste* bila potpuno drugačija osoba pre nego što je izgubila roditelje, pre nego što je upoznala njega. A onda je počela da želi ono što ranije nije želela, velike želje koje menjaju život. Možda je, jednostavno iz straha, puštala Edvarda da pobeđi. I to je bilo to. Neće biti bebe. Neće biti tapkanja nožica po kući. Izabel je u dubini srca prihvatila da je dovoljno – zamalo – što je uopšte *želela* dete. To joj je govorilo nešto. Nešto dobro o njoj.

Ključevi automobila zarivali su joj se u dlan. Setila se kako je poverovala da su na dobrom putu, ili bar na njegovom početku, kada joj je tog jutra rekao da sutra neće ići u Mejn s njom. Edvard je koristio svaku priliku da ode u Mejn, poseti brata i snaju i njenu tetku Loli, koju je voleo uprkos svemu. Oduvek, još od početka. Ali kada mu je rekla za Lolin neobičan poziv od pre nekoliko dana, da tetka ima nešto važno da im kaže,

ali o tome nije htela da govori preko telefona, nego želi da Izabel, Džun i rođaka Ket dođu na večeru u pansion u petak uveče, Edvard je rekao da ne može s njom. Sastanci. Večere s klijentima. Drugi sastanci. Sve za vikend.

„Ne mogu da putujem sutra, Izabel“, rekao je tog jutra. „Idi i poseti porodicu. Odavno nisi, zar ne? Ostani preko vikenda, možeš i duže.“

Nije videla ni Loli ni Džun ni Ket još od Božića, pomislila je. Bio je avgust. Dva puta godišnje, za Dan zahvalnosti i Božić, bilo je taman onoliko susretanja koliko je svaka od njih mogla da podnese.

Ostani preko vikenda... ili duže... Da li se on uopšte seća da im je u utorak deseta godišnjica braka?

„Kakva je to Lolina važna vest?“, upitao je ne gledajući je, s prstima na slovnoj tastaturi ajfona.

Više je nije slušao. Ona se sekirala još otkako joj je tetka telefonirala. Pozvala je sve tri – ne, u stvari dve, Ket živi u pansionu – a to je bilo neobično. Izabel je pomislila da tetka prodaje *Tri kapetana*, a pošto su sve tri devojke tamo odrasle – dobro, Izabel od šesnaeste godine – možda Loli, najnesentimentalnija osoba na svetu, smatra da je potrebna objava o tome oči u oči. Loli će to izvesti jednako emotivno kao da kaže da su jorgovani ovog leta nekako naročito mirišljavi. Onda će sve četiri poći svaka svojim poslom. Loli će otići u salon da gleda film s gostima, Džun će satima zidati kule od kocaka sa svojim sinom Čarlijem, samo da ne bi sreća nikog poznatog u gradu. A Ket će izbegavati... Izabel.

Izabel se nadala da tetka zaista prodaje to mesto. Nije baš da je puno srećnih uspomena bilo koje od njih.

Slušaj me. Voli me opet. Pogledaj me, slala je telepatske poruke Edvardu. No, njen muž je i dalje gledao u ajfon. „Loli nije htela da kaže“, podsetila ga je, „ali sigurno hoće da objavi da prodaje pansion.“

On je odsutno klimnuo glavom i pogledao na sat, a onda je dohvatio aktovku i ustao.

To je to? Nikakvog komentara? Nema nostalgije za mestom gde su proveli toliko noći ležeći u prostranom dvorištu, između onih prastarih hrastova, zagledani u zvezde? Kjući planove mnogo ozbiljnije nego što bi deca smela da rade.

Bez komentara. Bez reči.

Sad je Izabel piljila u anonimnu poruku koja joj je virila iz tašne. Ponovo ju je pročitala. Onda ju je vratila u koverat.

Tvoj muž ima švalerku...

Da li je želela da zna? Neke žene okreću glavu, iz raznih komplikovanih i nekomplikovanih razloga. Možda je ipak greška. Mercedes, model iz prošle godine. Neko ko izgleda kao Edvard žurno ulazi kroz zadnja vrata. Ili će sigurno saznati da je Edvard vara, i šta onda? On će je moliti da mu oprosti? Zajedno će to prevazići? On će se zakleti da je to bilo samo jednom, sasvim beznačajno, da je ipak voli?

Osim što u poslednje vreme nije izgledalo da je voli. Dugačko poslednje vreme. A možda ne bi ni lagao o tome.

Mogla bi da zgužva pismo i da se pravi da ga nije ni dobila. Da je stvarno bilo namenjeno nekom drugom. Izabel je zatvorila oči i spustila se na stolicu baš kad su kolena počela da joj podrhtavaju. Ma šta uradila, morala je da zna.

A bilo je tačno 6.25.

Izabel je bacila još jedan pogled na testo na drvenoj dasci, vratila pismo u tašnu i vozila se tri minuta do Hemingvejeve ulice. Broj 56 bio je poslednji u ulici, u grčkom stilu s dostojanstvenim stubovima, i shvatila je da je već bila ovde, na sastanku pre nekoliko godina, kada se govorilo o nekom gradskom referendumu na kojem je nameravala da glasa.

Ko živi ovde? – zapitala se, pokušavajući da se priseti dok je ostavljala auto nekoliko kuća dalje, a onda žurno obilazila oko kuće do zadnjih vrata; srce joj je tuklo, isprekidano je disala. Postojala je nadstrešnica, pa se automobil nije mogao videti sa ulice. *Bože, ne daj da je tamo crni mercedes.*

Ali bio je.

Ostala je bez daha.

O, Edvarde! O đubre jedno!

Bes, jak kao da ju je neko ubo u stomak, odmah je smenila tuga kakvu nije osetila još od onog jutra kada se probudila i saznala da su joj roditelji mrtvi. Naslonila se na zid kuće, zahvalna što je prikriva zimzeleno grmlje. Prikrivalo je i Edvarda i njegov mercedes od komšinica. Osim jedne, naravno.

Iznad klizećih staklenih vrata visio je izlizani drveni znak s natpisom ČENOVIT. Ah, da. Navalentna Kerolin Čenovit i njen muž, čijeg imena nije mogla se seti – tridesetak godina, jedno dete, devojčica od tri

ili četiri godine. Čuva je devetnaestogodišnja Irkinja, dadilja s velikim grudima, tankim strukom i toplim, vedrim osmehom.

Kakav kliše. Edvard tuca seksi dadilju Irkinju.

Zatvorila je oči da savlada suze. Da li otići kući i pretvarati se da ništa ne zna dok ne smisli šta da preduzme? Da li da odmah pozove Kerolin Čenovit i kaže joj da njena kućna pomoćnica spava sa Izabelinim mužem, a verovatno i s Kerolininim? Ili da upadne unutra i uhvati ih na delu?

Izabel je nesigurno prišla drvenim stepenicama pred staklenim vratima i oprobala kvaku. Vrata su se otvorila. Zastala je i oslušnula. Prigušeni glasovi. Odnekud sa sprata. Zadržavajući dah, Izabel je pošla uz stepenice prekrivene belim tepihom, čvrsto se držeći za rukohvat, a srce joj je toliko glasno tuklo da se čudila kako to da niko ne izlazi iz spavaćih soba.

A istog časa kad je stigla na odmorište, iz sobe je izašao Edvard Maknil samo u raskopčanoj košulji.

Zinuo je od čuda piljeći u nju, a lice mu je toliko prebledelo da je pomislila da će pasti u nesvest. Zateturao se unazad i pridržao za dovratka. „Šta, do...“

„Dušo? Šta ne valja?“, začuo se ženski glas.

Bez irskog naglaska.

Kerolin Čenovit, gola, izašla je iz iste te sobe, ugledala Izabel kako stoji u hodniku i prebledela. Za trenutak je nepomično stajala, a onda je potrčala nazad i vratila se umotana u čaršav; lice joj je buknuo crveno.

„Izabel, ja...“, mucala je, a lice joj je bilo... puno saosećanja.

Edvard je podigao ruku i zagledao se u Izabel, a oči su mu blistale od suza. „Iz. Ja... o, bože... žao mi je... Izabel.“

Izabel je stajala tamo, ne dišući, nesposobna da se pokrene, nesposobna da se snađe, nesposobna da misli.

„Ti...“, pokušala je da nađe reči. *Ti imaš švalerku. I to Kerolin Čenovit? Koja ima dete.*

Za trenutak ih je oboje gledala, a onda je strčala niz stepenice s belim tepihom i izjurila na vrata.